

Ministru kabinets

EEZ Finanšu instruments

Statuss: Īstenošanā

Publicēts: 23.12.2020.

[EEZ](#)

Valsts kanceleja sadarbībā ar biedrību "Latvijas Pilsoniskā alianse" un Islandes iedzīvotāju fondu īsteno iniciatīvu "Sabiedrības līdzdalība – atslēga demokrātijas nākotnei". Iniciatīvas īstenošanu uzraudzīs Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padome.

INICIATĪVA "SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA – ATSLĒGA DEMOKRĀTIJAS NĀKOTNEI"

INICIATĪVAS PARTNERI:

Valsts kanceleja

INICIATĪVAS IETVAROS TIKS:

Organizētas trīs domnīcas pilsoniskās sabiedrības attīstības jautājumos

Rasti digitālie risinājumi sabiedrības līdzdalības efektivitātes veicināšanai

Organizēts Pilsoniskās sabiedrības forums = platforma pilsoniskās sabiedrības pārstāvju un valsts pārvaldes diskusijām, kurā kopīgi tiks meklēti risinājumi sabiedrības līdzdalības veicināšanai

Īstenotas komunikācijas aktivitātes sabiedrības izpratnes veicināšanai un informēšanai par sabiedrības līdzdalību

Iniciatīvas īstenošanas termiņš:
01.10.2020.-31.03.2022.

Iniciatīvas īstenošanu uzraudzīs Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padome

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Iniciatīvas īstenošana **49 996,53 EUR** apmērā tiek atbalstīta Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas granta 2014 – 2021. gadam Divpusējās sadarbības fonda ietvaros

Īstenošanas termiņš: 01.10.2020.-31.03.2022.

Sasniedzamie rezultāti: Iniciatīvas ietvaros notiks trīs domnīcas un forums, kā arī tiks izstrādāts un testēts vismaz viens jauns digitāls rīks esošo līdzdalības iespēju paplašināšanai. Plānotas arī komunikācijas aktivitātes sabiedrības izpratnes veicināšanai un informēšanai par sabiedrības līdzdalību.

Paredzētās aktivitātes:

Lai būtiski uzlabotu sabiedrības iesaistes un līdzdalības procesus, iniciatīvas ietvaros Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes pārraudzībā tiks īstenotas sekojošas aktivitātes:

Sadarbības domnīcas:

Tiks organizētas vismaz 3 sadarbības domnīcas. Domnīcās tiks meklēti konkrēti risinājumi pilsoniskās sabiedrības attīstības jautājumos, kas jau ir identificēti savstarpējā dialogā un iekļauti Memoranda padomes risināmo jautājumu sarakstā 2020./2021. gadā (piemēram, tiesiskās bāzes sakārtošana, administratīvā sloga mazināšana, sabiedriskā labuma sistēmas pilnveidošana, saimnieciskās darbības nosacījumu izvērtēšana un pārskatīšana, sabiedrības līdzdalības tiesību aktu izstrādes optimizācija un citi jautājumi).

Domnīcu darbībā tiks iesaistītas Memoranda padomes sastāvā esošās organizācijas un pārstāvētās valsts pārvaldes institūcijas, kā arī citas ieinteresētas pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Islandes partneri tiks iesaistīti, labās prakses risinājumu praktisku ieteikumu meklēšanā.

Paredzams, ka domnīcu darba rezultāts būs ne tikai konkrēti risinājumi, kas vēlāk tiks izstrādāti un ieviesti tiesību aktu vai vadlīniju formā, bet arī veicināta savstarpēja izpratne par pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības līdzdalības aktuālajiem jautājumiem, ierobežojumiem, nepieciešamo atbalstu un resursiem.

Domnīca I "Atbildība un caurskatāmība pilsoniskās sabiedrības sektorā"

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas (biedrības un nodibinājumi) ieņem arvien nozīmīgāku lomu valsts dzīvē - iesaista pilsoniskās sabiedrības organizācijās arvien vairāk dalībniekus, piesaista finansējumu, nozīmīgi spēj ietekmēt politiskās norises nacionālā līmenī un būtiski veicina sociālās un apkārtējās vides pārmaiņas, kā arī atbildīgas, aktīvas un saliedētas sabiedrības veidošanos. Citiem vārdiem sakot – pilsoniskajai sabiedrībai pieaug pilnvaras un būtiska ir biedru un atbalstītāju uzticēšanās katrai organizācijai un sektora reputācija, tāpēc ir būtiski, lai biedrības un nodibinājumi atbildīgi izmantotu šīs pilnvaras, ieviešot organizāciju darbībā augstus standartus, tai skaitā izstrādājot un īstenojot pašregulācijas mehānismus, kur neatņemama sastāvdaļa ir atbildība un caurskatāmība.

Domnīcas ietvaros plānots skatīt biedrību un nodibinājumu atklātības un atskaitīšanās jautājumus, veicinot caurskatāmību sektorā, vienlaikus meklējot risinājumus, kā atvieglot atskaitīšanās procedūras (vienotas atskaites, vienkopus pieejama informācija sabiedrībai, donoriem, uzraugošām iestādēm, bankām).

Domnīcas tēma izvirzīta saskaņā ar:

Ministru kabineta un Nevalstisko organizāciju sadarbības īstenošanas [Memoranda padomes darba plāna 2020.gadam](#) punktiem:

- 1 izstrādāt priekšlikumus NVO sektora monitoringa sistēmas modelim, nosakot datu kopas, datu avotus, kā arī iezīmējot atbildīgās institūcijas par monitoringa sistēmas izstrādi, atjaunošanu un uzturēšanu;
- 2 izstrādāt priekšlikumu sabiedriskā labuma sistēmas pilnveidošanai;
- 3 informēt Memoranda padomi par Pasākumu plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un

proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam pasākuma "Nodrošināt NVO sektora lielāku caurskatāmību, vienlaikus radot iespēju korekti monitorēt sektora noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPF) riskus" īstenošanas gaitu.

Aktualitātēm sektorā

- 1 Finanšu izlūkošanas dienesta ziņojums, kas ietver arī norādes uz nepieciešamību veicināt atklātību biedrībām un nodibinājumiem;
- 2 [informatīvais ziņojums par sabiedriskā labuma organizāciju darbību un attīstību](#), kas ietver arī norādes uz nepieciešamību veicināt atklātību biedrībām un nodibinājumiem, kā arī virkni uzdevumu, kas veicami 2021.gadā;
- 3 nepieciešamība veicināt sabiedrības, publiskās pārvaldes un citu iesaistīto pušu uzticēšanos biedrībām un nodibinājumiem;
- 4 biedrību un nodibinājumu kapacitātes stiprināšana ar dalībnieku (biedru, darbinieku, atbalstītāju, brīvprātīgo u.c.) un finanšu un citu materiālo resursu piesaisti.

Indikatīvie sasniedzamie domnīcas rezultāti:

izstrādāts prototips biedrību un nodibinājumu gada pārskatu veidlapai;

izstrādāts prototips biedrību un nodibinājumu interaktīvajam atskaitīšanās rīkam;

izstrādāti priekšlikumi grozījumiem normatīvajos aktos, lai veicināt atbildības politiku biedrību un nodibinājumu sektorā (tai skaitā, kas izriet no SLO jaunā koncepta).

ndefinēts pilsoniskās sabiedrības labas pārvaldības ietvars un izstrādātas labas pārvaldības vadlīnijas.

Domnīca darbu uzsāka 2021.gada 22.februārī, turpmākās tikšanās plānotas ik pa divām nedēļām katru pirmdien.

Domnīcas vadītājs: biedrības "Latvijas Pilsoniskā alianse" direktore Kristīne Zonberga

Domnīcas dalībnieki: kā iniciatīvas apmaksātie eksperti domnīcā strādā Rasma Pīpiķe, Jānis Feldmanis, Liene Gātere. Domnīcas darbā aktīvi piedalās pārstāvji no valsts pārvaldes institūcijām (Valsts kanceleja, Kultūras ministrija, Tieslietu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Finanšu ministrija, Valsts ieņēmumu dienests, Sabiedrības integrācijas fonds, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs), nevalstiskajām organizācijām (biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība", biedrība "Finanšu nozares asociācija", biedrība "Latvijas Bērnu forums"/ biedrība "Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls") un citi.

Domnīca II "Iesaistoša un rezultatīva sabiedrības līdzdalība"

2020. gadā ir pabeigts darbs pie administratīvi teritoriālās reformas un ir uzsākts darbs pie Pašvaldību likuma, kurš aizstās 1994. gadā pieņemto likumu "Par pašvaldībām", apstiprināts Latvijas Ceturtais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns 2020.-2021.gadam, tāpat 2020. un 2021.gadā notiek darbs pie nozaru politiku pamatnostādņu un plānu izstrādes, kas savukārt iezīmē arī pārmaiņas sabiedrības līdzdalības procesos. Pēc neatkarības atjaunošanas pilsoniskās sabiedrības organizācijas (biedrības un nodibinājumi) audzējušas kapacitāti interešu pārstāvēniecībā lēmumu pieņemšanas procesos, tomēr dažādu iemeslu dēļ vienlaikus augusi arī neapmierinātība ar iespējām ietekmēt lēmumus kopējās sabiedrības interesēs. Kā būtiskākos dokumentus, kas ir izstrādē, var minēt - jaunais Pašvaldību likums, Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādnes un to īstenošanas plāns, Valsts kancelejas plānošanas dokumenti un vadlīnijas valsts pārvaldei, kas ietvers arī pamatprincipus jēgpilnai sabiedrības līdzdalībai.

Domnīcas ietvaros tiks meklētas atbildes uz jautājumiem, kādas ir līdzdalības formas un kas motivē līdzdarboties dažādos līmeņos: savā apkaimē, pašvaldībā, skolā, sportā, ģimenes, ikdienas jautājumu risināšanā, profesionālās darbības jomā,

iesaistoties nevalstiskajā sektorā un piedaloties individuāli vai kā organizācijas biedram lēmumu pieņemšanas procesā valstī. Domnīcas hipotēze ir, ka pilsoniskā aktivitāte rosina arī līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā valsts institūciju darbā. Domnīcas ietvaros plānots apzināt sabiedrības pārstāvju līdzšinējo pieredzi līdzdalībā pašvaldību un nacionālā līmenī, publiskās pārvaldes pieredzi šo procesu organizēšanā, kā arī meklēt jaunus risinājumus, tai skaitā digitālus, kā veiksmīgāk iesaistīt visas ieinteresētās puses viedokļu izziņāšanā, apkopošanā un to jēgpilnu izmantošanu lēmumu pieņemšanas procesā.

Domnīcas tēmas izvirzīta saskaņā ar:

Ministru kabineta un Nevalstisko organizāciju sadarbības īstenošanas [Memoranda padomes darba plāna 2020.gadam](#) punktiem:

- 1 sakarā ar Tiesību aktu portāla (TAP) izstrādi, izvērtēt nepieciešamību un izstrādāt priekšlikumus grozījumiem tiesību aktos par sabiedrības līdzdalības nodrošināšanu;
- 2 uzlabot sabiedrības līdzdalību pašvaldību līmenī, it īpaši pēc administratīvi teritoriālās reformas
- 3 stiprināta pilsoniskā dialoga loma Latvijā;
- 4 stiprināt Memoranda padomes iesaisti Latvijas nevalstiskā sektora līdzdalībā lēmumu pieņemšanā Eiropas Savienībā;
- 5 veicināt NVO un Memoranda padomes kā sabiedrības līdzdalības instrumenta stiprināšanu;
- 6 nodrošināt Memoranda padomes efektīvu darbību, iespējami īstenojot jauno Memoranda padomes darbības modeli.

Aktualitātēm sektorā:

2020. gada rudenī biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse" rīkoja sarunas/fokusgrupas un aptauju "[Ar šodienas pieredzi aktīvākai sabiedrības līdzdalībai rīt](#)", kā rezultātā tika identificēti priekšnoteikumi sabiedrības līdzdalībai, tai skaitā minama abpusēja vēlme sadarboties, saklausīt un iesaistīties, lai sabiedrības līdzdalība būtu jēgpilna pēc būtības, nevis formāla.

Minimālie sasniedzamie domnīcas rezultāti:

izstrādāts prototips digitālajam rīkam sabiedrības līdzdalības veicināšanai (viedokļu apzināšanai un apkopošanai);
apzināt, vai uzlabojumi veicami praksē vai tiesiskajā regulējumā, lai veicinātu jēgpilnu sabiedrības līdzdalību un veiksmīgāk organizēt sabiedrības līdzdalības procesu;
izstrādāts vadlīniju saturs valsts pārvaldē nodarbinātajiem jēgpilnas sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai;
domnīcas ietvars ir pamats konferencē.

Domnīca darbu uzsāka 2021.gada 19.februārī, turpmākās tikšanās plānotas ik pa divām nedēļām katru piektdienu.

Domnīcas vadītājs: biedrības "Latvijas Pilsoniskā alianse" direktore Kristīne Zonberga

Domnīcas dalībnieki: kā iniciatīvas apmaksātie eksperti domnīcā strādā Lilita Seimuškāne, Līga Stafecka, Rita Purmale-Jirgensone. Domnīcas darbā aktīvi piedalās pārstāvji no valsts pārvaldes institūcijām (Valsts kanceleja, Kultūras ministrija, Tieslietu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Finanšu ministrija, Valsts ieņēmumu dienests, Sabiedrības integrācijas fonds, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs), nevalstiskajām organizācijām (biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība", biedrība "Sabiedriskās politikas centrs Proventus", nodibinājums "Sabiedrības līdzdalības fonds", biedrība "Latvijas Bērnu forums"/ biedrība "Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls") un citi.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas (biedrības un nodibinājumi) ieņem arvien nozīmīgāku lomu valsts dzīvē - iesaista pilsoniskās sabiedrības organizācijās arvien vairāk dalībniekus, piesaista finansējumu, nozīmīgi spēj ietekmēt politiskās norises nacionālā līmenī un būtiski veicina sociālās un apkārtējās vides pārmaiņas, kā arī atbildīgas, aktīvas un saliedētas sabiedrības veidošanos. Citiem vārdiem sakot – pilsoniskajai sabiedrībai pieaug pilnvaras un būtiska ir biedru un atbalstītāju uzticēšanās katrai organizācijai un sektora reputācija, tāpēc ir būtiski, lai biedrības un nodibinājumi atbildīgi izmantotu šīs pilnvaras, ieviešot organizāciju darbībā augstus standartus, tai skaitā izstrādājot un īstenojot pašregulācijas mehānismus, kur neatņemama sastāvdaļa ir atbildība un caurskatāmība.

Domnīcas ietvaros tiks meklētas atbildes uz jautājumiem, kā veicināt sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos, kas saistās ar publiskā finansējuma procedūrām, proti, – kādi priekšnosacījumi ir nepieciešami publiskajai pārvaldei un sabiedrībai, kādas ir minimālās prasības konsultāciju, atklātības un uzraudzības procesos, un kā tos īstenot praksē.

Domnīcas tēma izvirzīta saskaņā ar Ministru kabineta un Nevalstisko organizāciju sadarbības īstenošanas [Memoranda padomes gada plāna 2021-2023.gadam](#) punktiem:

nodrošināt visu iespējamo finanšu līdzekļu (valsts budžets, ES struktūrfondi, Eiropas Atjaunošanas un noturības fonds, kā arī EEZ (t.sk. EEZ rezerve) līdzekļi) pieejamību un ieguldīšanu pilsoniskas un demokrātiskas sabiedrības stiprināšanai;

nodrošināt pārstāvniecību un NVO iesaisti visu veidu finanšu līdzekļu visu posmu plānošanā, to skaitā, uzraudzībā īstenošanas procesā;

sekmēt NVO līdzdalību ministriju budžetu izstrādē, t.sk. turpināt pie labās līdzdalības prakses multiplicēšanas;

uzlabot sabiedrības līdzdalību pašvaldību līmenī pēc administratīvi teritoriālās reformas;

stiprināt pilsoniskā dialoga lomu Latvijā;

atbalstīt nozaru ministriju un pašvaldību konsultatīvo padomju stiprināšanu un veidot Memoranda padomes sadarbības mehānismu ar tām.

Indikatīvie sasniedzamie domnīcas rezultāti:

apzināt, vai uzlabojumi veicami praksē vai tiesiskajā regulējumā, lai veicinātu sabiedrības līdzdalību publiskā finansējuma plānošanā un uzraudzībā un kā veiksmīgāk organizēt sabiedrības līdzdalības procesu par publiskā finansējuma jautājumiem;

izstrādāts vadlīniju saturs publiskajā pārvaldē nodarbinātajiem sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai procesos, kas saistīti ar publisko finansējumu;

domnīcas ietvars ir pamats konferencei.

Domnīcas darbu plānots uzsākt 2021.gada 2.pusgadā.

Digitālie risinājumi sabiedrības līdzdalības efektivitātes veicināšanai

Balstoties uz domnīcu rezultātiem un Islandes partneru ekspertīzi (partneris ir saņēmis starptautiskus atbalvojumus demokrātiskas līdzdalības instrumentu izstrādē un ieviešanā), tiks izvērtēta situācija, izstrādāti un testēti 1 līdz 3 prototipi digitālajiem demokrātiskās līdzdalības rīkiem (piemēram, aplikācija e-konsultācijām), kas nodrošinātu NVO savstarpējo, kā arī valsts pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības komunikāciju, viedokļu apkopošanu, pilsoniskās sabiedrības efektīvu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

Islandes partnerorganizācijas Citizens Foundation vadītājs Robert Bjarnason 2021. gada 9. aprīlī piedalījās Valsts kancelejas rīkotajā pasākumā "Digitālās demokrātijas attīstība: E-platformas un rīki sabiedrības līdzdalībai". Diskusijas materiāli un videoieraksts pieejams [Ministru kabineta tīmekļvietnē](#) (Roberta prezentācija ierakstā sākot no 56 minūtes)

Sabiedrības izpratnes veicināšana un komunikācijas aktivitātes

Projekta laikā tiks īstenotas dažādas komunikācijas aktivitātes par pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības līdzdalības lomu demokrātiskā valstī, lai veicinātu sabiedrības izpratni un interesi par valstiski nozīmīgiem procesiem, mudināt sabiedrības iesaistīšanos šajos procesos, tādējādi mazinot uzticēšanās krīzi, it īpaši uzrunājot to sabiedrības daļu, kas netic savām iespējām ietekmēt procesus valstī. Komunikācijas aktivitātes tiek plānotas, lai aktualizētu dažādus jautājumus, kā arī izmantotu dažādas informācijas telpas. Komunikācijas aktivitāšu īstenošanā izstrādē tiks izmantoti domnīcu darba rezultāti un risinājumi.

2021. gadā tiks organizēts pilsoniskās sabiedrības forums, lai klātienē pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un valsts pārvalde diskutētu un rastu kopīgus risinājumus sabiedrības līdzdalības veicināšanai, vienlaikus nodrošinot starpsektoriālu tīklošanos. Foruma ietvaros tiks prezentēts paveiktais, prezentēti donoralsts piemēri, kā arī iespēju robežās tiks īpaši aicinātas tās NVO, kas īsteno Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentu un Norvēģijas finanšu instrumentu atbalstītos projektus.

Rezultāti

 [Valsts pārvaldē nodarbināto aptauja 2021.gadā, aptaujas rezultāti analizēti 2022.gadā](#)

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway
grants

<https://www.mk.gov.lv/lv/projekts/eez-finansu-instruments>